"Concept Development"

" گلاں گلاں چ "

پنجابی انگریزی بول چال

Mateen Saeed

Composed : Syed Ali Qaiser

Reviewed : Nadeem Raza

Published By:

Price: 100/=

Baba Fareed
Book Foundation

بابا فرید بک فاؤنڈیشن

Step 1

"Conceptualise English as a language"

Natural command over foreign languages especially English is a dream we love to cherish but mostly ignore prerequisites which can help us to realise this dream. These prerequisties may be easy to comprehend but has always been complicated for us due to certian cultural, psychological and social factors.

Even those institutes that run Spoken English Programs are yet to incorpaote in their courses certain basic concepts which would make their programs graspable enough for students to speak English creatively instead of craming few sentenes, words or idioms. Learners can overcome this deficency by improving observation, through reasoning as well as logical understanding of languages. And first step in this context is to develop understanding of mother tongues, for Punjabis, it means Punjabi, irrespective of regional/local dialect. Craming few lines for a particular situation is not the aim of this treatise, rather craming should no longer be part of our studies. Our

desired goal should not be to overcome shyness/confusions, but confidence building attained through understaning of languages. After going through this treatise, your first effort should be to get rid of ill-habbit of craming and develop ability to express your thoughts, feelings etc comfortably in English, both orally and in writing. Second effort should be to get rid of myths about languages, i.e, stupid, baseless and ill founded

belief that certain langauges promote civility, mannerism, knowledge etc, and mother tongues especially Punjabi is main cause of incivility, backwardness, nescience, illiteracy etc. Such stupid and anti-logic beliefs need to rooted out for good from our social, cultural, educational and economic lives.

زبان دا شعور

ایس گل دا مقصد اوہ ثقافتی یا لسانی خناس اے جو کہ ایمان دی حد تیکر ساڈے مزاج دا حصہ بن گیا اے۔ جیویں کہ ساڈا ایہہ مفروضہ کہ لکھنو دے کوٹھے علم و تہذیب دا مرکز ہوندے سی، اوتھے دی گان نچن والیاں عالم فاضل بلکہ سائنسدان ہوندیاں سی؛ رئیس اپنے بالاں نوں تہذیب سکھان لئی کنجریاں کول گھل دے سی۔ ایس خناس دی اک وجہ امراؤ جان ادا ورگے ناول، مغل اعظم ورگی فلماں نیں، کج کثرت نال لکھی گئی شاعری وی اے۔ ساڈا مسئلہ ایہہ اے کہ اساں زبان، لہجے، رسم الخط وغیرہ وچ فرق نہیں کر سکدے۔ اساں ایہہ جانن دی کدی کوشش نہیں کیتی کہ فلم مغل اعظم وچ جس قسم دے ڈائیلاگ بولے گئے نیں، امراؤ جان ادا سمیت مختلف ناولاں تے شاعری وچ استعمال زبان گلی محلے وچ بولی نہیں جاندی، یعنی اساں (street language) تے (literary language) وچ وی فرق نہیں کر سکدے۔ اساں ایہہ وی کدی سمجھن دی کوشش نہیں کیتی کہ گلیاں بھانویں لکھنو دی ای کیوں نہ ہوون، اوتھے دی گلیاں وچ مغل اعظم دے ڈائیلاگ سرے توں بولے نہیں جاندے، بلکہ عام سٹریٹ لینگوئج دی بولی جاندی اے، دنیا دی ہر سٹریٹ لینگوئج گالھاں دے بغیر مکمل نہیں ہوندی۔ بلکہ سٹریٹ لینگوئج نوں سمجھن والا ای مغل اعظم دے ڈائیلاگ لکھ سکدا اے، ایس قسم دے ڈائیلاگ لکھن لئی کئی راتاں جاگنا پیندا اے، ہر بندہ لکھاری نہیں ہوندا، ایہہ وی قدرت دی دین اے۔

لاہور توں رکن اسمبلی شیخ راحیل اصغر جے ایہہ فرماندے نیں کہ پنجابی گالھاں دی زبان اے، جے اوہناں نوں زباناں دی سمجھ ہوندی، ایہہ گل کدی نہ کردے۔ حیرت دی گل اے کہ ایس طبقے دے لوک امریکا، برطانیہ جاندے رہندے نیں، انگریزی ماں بولی وانگوں بولدے نیں، فیر وی ایہناں لندن، نیویارک، واشنگٹن دے گلی محلے بازاراں وچ عام لوکاں نوں اک دوجے نوں گالھاں کڈھ دے ہوئے کدی نہیں تکیا، شاید ایہہ لوک زباناں دا شعور پیدا نہیں کرنا چاہندے، یا فیر جو کج جاندے نیں، اوہنوں ای عقل سمجھ دے نیں۔ ایس دی اک وجہ ایہہ ہو سکدی اے کہ ساڈے لوک لکھنو دی سٹریٹ لینگوئج یعنی گالھاں نوں ہندی دے کھاتے وچ پا دیندے نیں، کیونکہ ایہہ گل ساڈے ایمان دا حصہ اے کہ ہندی کوئی ہزاراں پرانی زبان اے؛ تے اردو اک لشکری زبان اے جس دا ہندی نال کوئی تعلق نہیں، ایہہ عربی، فارسی، ترکی تے دوجی زباناں وچوں نکلی اے۔ ایہہ زباناں دے متعلق بے شعوری دی بدترین مثال اے۔ سانوں ایہہ وی پتا نہیں کہ اک زبان دے دو چار رسم الخط ہو سکدے نیں۔ آخر پنجابی دے وی تن رسم الخط نیں۔ ہندی دے دو کیوں نہیں ہو سکدے۔ کدی ایہہ نہیں ہویا کہ اساں انگریزی پڑھیے، فرانسیسی، جرمن تے دوجی یورپی زباناں وی اساں چنگی

طراں سمجھ شروع کر دیئے۔ اساں بغیر پڑھے ہندی صرف سکھی نہیں ہوندی، بلکہ اوہدی شاعری تے گانے وی چنگی طراں سمجھ تے گا لینے آں۔ صرف فلماں چ بولی جاون والی معیاری ہندی نہیں، بلکہ اوہدے ہر لہجے تے مقامی گیت وغیرہ وی چنگی طراں سمجھ لیندے آں۔ اساں ایس عجیب وغریب Phenomenon تے کدی غور نہیں کیتا؟ ایہہ کیویں ہوسکدا کہ اسی اک لشکری زبان جس دا برصغیر نال تاریخی تعلق نہیں، اوہ سکھ کے ہندی تے اوہدے درجناں مختلف لہجے بولیاں وغیرہ چنگی طراں سمجھ ای نہیں، بول تے گا وی سکدے آں۔ دوجے پاسے انگریزی دا ایہہ حال اے کہ ایم اے انگلش کر کے وی اساں اعتماد تے فطری گرفت نال بول سکدے، گانے تے شاعری سمجھنا تے دور دی گل اے۔ کیوں؟ فیر ایہہ کیوں نہیں ہوندا کہ سانوں جرمن، فرانسیسی، ڈچ تے دوجی زباناں وی آپے ای بولنی آ گئی ہوون؟؟؟؟ جدوں تیکر اساں ایہہ گتھی حل نہیں کردے، انگریزی دی بطور زبان سمجھ پیدا کرنا مشکل اے، کیونکہ ایس دا تعلق زبان دے شعور نال اے۔

سانوں پتا ہونا چاہیدا اے کہ دنیا دی ہر زبان دے بنیادی اکھر یا لفظ 1300 ہوندے نیں۔ ایس دا مطلب اے کہ اک زبان دے مڈھلے اکھر 1300، ایہناں وچ رہ ای زبان بولی جاندی اے، کیونکہ 1300 اکھراں دے بعد جنرل نالج شروع ہو جاندا اے۔ مثال دے طور تے پنجابی لفظ اے ''بوٹا'' (Plant)۔ بوٹے وچ گھاہ، جھاڑی، ویل، درخت وغیرہ، میرے وانگوں تسی وی گنتی دے چند درختاں دے ناں جاندے او، اک مالی نوں سینکڑاں یا ہزاراں درختاں دے ناں معلوم ہوسکدے نیں، پنساری سینکڑاں یا شاید ہزاراں بوٹیاں شناخت کر سکدا اے۔ ایہہ جنرل نالج اے، سانوں نویں نویں درختاں دے ناں رٹن دی لوڑ نہیں۔ اکثر گلاں سانوں ایس لئی سمجھ نہیں آندیاں کیونکہ جس موضوع تے گل بات ہو رہی ہوندی اے، اوہنوں اسی نہیں سمجھدے، وکیل، ڈاکٹر سمیت شعبے دے لوک اپنی خاص (Terms) استعمال کردے ملن گے، کسی وی زبان تے گرفت لئی ضروری نہیں کہ سانوں اوہناں دے مخصوص لفظاں دی سمجھ ہووے۔ جنرل نالج ودھ توں ودھ ہونا ایس لئی ضروری اے کہ اکثر عام استعمال دے لفظ دا مطلب خاص پس منظر دے حوالے نال گل بات وچ بدل جاندا اے، یعنی اک لفظ دے کئی مطلب ہوندے نیں، مختلف معنی لئی استعمال کیتے جاندے نیں۔ مثال دے طور تے Left تے Right عام لفظ نیں۔ یعنی سجا تے کھبا۔ ایہہ دونویں لفظ درجن توں ودھ معنی رکھدے نیں، سیاسی معنی وچ استعمال عام اے۔

انگریزی دی سمجھ پیدا کرن لئی ساڈی ماڈل زبان سٹریٹ لینگویج ہونی چاہی دی اے، مغل اعظم فلم وچ بولے گئے ڈائیلاگ نہیں، کیونکہ اوہ سٹریٹ لینگویج یعنی گلی محلے دی بولی نہیں۔ برطانوی رائل پیلس دی زبان وی ساڈا معیار نہیں ہونی چاہیدی، فلم مغل اعظم دے ڈائیلاگ وانگوں رائل پیلس دی انگلش اک خاص طبقے نوں مخاطب کرن دے علاوہ کجھ نہیں۔ اک صاحب حیثیت بندے نوں ''توں'' کہہ کے مخاطب نہیں کیتا جا سکدا، سرکار، جناب، تسی، تہاڈی، میاں

صاب، چودھری صاب، ملک صاب وغیرہ کہنا پیندا اے۔

ساڈی اک ہور بیماری نام نہاد تلفظ اے، یعنی کہ اصل انگریزی اوہ اے جیہڑی کہ برطانوی، امریکی لہجے وچ بولی جاوے۔ پنجاب تے انگریزی قبضے، اردو دے نفاذ تے تعلیم نے سانوں جس قسم دی فکری بیماریاں دتیاں نیں، اوہناں وچوں اک تلفظ ناں دا خناس اے، یعنی زبان آوے یا نہ آوے، تلفظ درست ہونا چاہیدا اے۔ ایہہ خناس ایس لئی وی انتہائی جاہلانہ اے کیونکہ دنیا دی ہر زبان درجناں مختلف لہجیاں چ بولی جاندی اے، کیہڑے لہجے دا تلفظ درست اے، پتا نہیں، بہتر اے کہ گرفت صرف زبان تے ہووے، باقی اضافی گلاں نیں، بنیادی نہیں۔ شاید پنجابی پتر ایس حقیقت تے یقین نہ کرن کہ اوہناں دی ماں بولی جس وچ پنجاب دے ہر لہجے دے علاوہ کشمیر دی پہاڑی، ڈوگری، ہزارے تے پشاور دی ہندکو شامل نیں، دنیا دی انوکھی زبان اے جس دی آوازاں دنیا دی باقی زباناں کولوں ودھ نیں، جس دا سانوں فائدہ ایہہ اے کہ اساں دنیا دی کوئی وی زبان اوہدے فطری لہجے چ بول سکدے آں، اک جرمن اپنی زبان دا ہر لہجہ بول نہیں سکدا، پنجابی پتر جرمن دا ہر لہجہ فطری انداز چ نال بولن دی صلاحیت رکھدا اے، جاپانی ہووے، چینی ہووے، عربی، فارسی تے فیر دوجی زباناں، دنیا وچ ایہہ خوبی صرف پنجابی چ اے کہ غیر زباناں مقامی لہجے وچ بول سکدا اے۔ ایس لئی بمبئی فلم انڈسٹری یا بالی ووڈ ہمیش توں پنجابی ایکٹراں دا محتاج رہیا اے۔ مغل اعظم دے کردار لئی پنجابی دی لوڑ پیندی اے، شہزادے سلیم دے کردار لئی وی (پرتھوی راج تے دلیپ کمار دی مادری زبان پنجابی اے، جس نوں 1962 وچ ترقی دے کے وکھری زبان دا درجہ دتا گیا)۔ پاکیزہ فلم دے کردار وی پنجابی اداکاراں نبھائے۔

ساڈے چ اک ہور بیماری ادب، مذہبی سکالرز دی تحریراں نوں راکٹ سائنس سمجھنا اے، شاعری اک تفریح تے مذہبی سکالرز کی کتاباں معلومات دا ذریعہ ضرور نیں، راکٹ سائنس تے علم و تحقیق ہر گز نہیں۔ علم صرف چار مضمون نیں، الجبرا، فزکس، کیمسٹری تے بیالوجی؛ اس دے بعد سائیکالوجی، اکنامکس، قانون وغیرہ نوں وی علمی مقام دتا جاسکدا اے، تحقیقی وی کیونکہ اوہناں دا معاشرے وچ فعال تے پیداواری کردار اے۔ جنہاں گلاں نوں اساں علم و تحقیق سمجھ لتا اے، اوہناں دی حقیقت دماغ دی باریاں کھولن نال ای سمجھ آنی اے۔

Step 2

It involved understanding of a sentece;

Clear perception of Grammer;

Grammatical Moods;

Difference between Grammer and Grammatical moods?

Mood is distinct from Grammatical tense, despite same word pattern are used for Expression of Grammatical Moods, which may be indicative, interrogative, imperative, subjunctive , injunctive, optative, as well as potential.

Phraseology:

To understand term phrase, we need to understand meaning of word "Sentence?"

Sentence is "an expression of thought in words, i.e. to share whatever is in our mind. It may be message, feelings, a topic for discussion etc". When it is said expression of thought in word, it means to express thought orally as well as in writing; for this we compose our thought into words in such a way that we could clearly communicate what is in our mind. To achieve this we must know how to compose thought into a sentence through selection of proper words and use of required grammer.

This is not difficult to develop this necessary understanding so one could comfortably express his thought in English without going through stupid translation process which for us means visualing our thought in Punjabi, then translating it into Urdu, then making best effort to convert Urdu

translation into English.

There are three ways to pass on our message to others;

1) Verbally.

2) In writing.

3) Through gestures.

As far third form of expression, intelligible universally, is used widely in whole world despite limitations.

So what is required to be grasped is how to compose thought in English without translation-like ill-practice.

achieved This is a kind of psychological target which can effortlessly be if learners concentrate for fews hours to understand the difference between;

1) Action sentences,

2) Non-action sentences,

Our confusion regarding grammer is indeed about "Action Sentences". This can be removed by simply concentrating on sentences we daily compose to express our thoughts/feelings in mother tongue.

Chapter No. 2

"Concept of Formal Grammer"

گرائمر سمجھن دا سوکھا طریقہ

Irrespective of what is generally believed, a clear vision of grammer by concentrating on question "Do we observe grammatical rules when we compose our thought into words while speaking mother tongue, i.e Punjabi".

جے غور کیتا جاوے تے ایہہ سمجھنا مشکل نہیں کہ ہر زبان وچ گرائمر دی پابندی سختی نال کیتی جاندی اے کیونکہ سوچ دے مکمل اظہار دا ایہہ قدرتی حصہ اے، نکا بال وی گرائمر دی سختی نال پابندی کردا اے۔ کج فضول گلاں جنہاں نوں اساں گرائمر دا حصہ بنایا اے، اوہناں دا سٹریٹ لینگوئج نال تعلق نہیں، جیویں کہ Direct/Indirect وغیرہ۔ ایہہ گل پہلے وی ہو چکی اے کہ جملہ (Sentence) سوچ دے اظہار دا ناں اے، سوچ نوں بیان کرن لئی لفظاں نوں اک خاص ترتیب دینے آں تا کہ جو ساڈے دل چ اے، دوجے تیکر پہنچ سکے، ترتیب نوں اسی کدی خراب یا فیر اگے پچھے نہیں کردے۔

جملے یعنی Sentence دیاں 2 قسماں نیں:

1) Action Sentences

2) Non-Action Sentences

دوجی قسم دے جملے انگریزی بول چال وچ مسئلہ نہیں، کیونکہ Verb دی حالتاں نال اوہناں دا خاص تعلق نہیں، سوائے ''ہے، اے، او، آں (ہے، ہیں، ہو) تے سی، سا، سے (تھا، تھے، تھی) دے استعمال دے۔ جیویں کہ؛

ایس میز دا رنگ براؤن اے، کرسیاں دا رنگ پیلا اے۔

This Table is brown and chairs have yellow color.

اوس میز دا رنگ براؤن سی، کرسیاں دا رنگ پیلا سی۔

That table was brown, and chairs had yellow color.

ایس تے اوس دا فرق ایس لئی اے کہ ایس دا مطلب اے کہ میز تے کرسیاں استعمال وچ نیں۔ اوس دا مطلب اے کہ

میز تے کرسیاں ہن استعمال وچ نہیں۔

اس زور سانوں Action Sentences دی سمجھ تے شعور تے دین دی لوڑ اے تا کہ پورے یقین نال محسوس کر کے انگریزی بولی جاوے۔

Action Sentence دا مطلب اوہ جملے نیں جنہاں وچ Verb استعمال ہووے، ایکشن اسی کر رہے ہونے آں، کر لیا ہوندا، یا فیر کرنا بعد چ کرنا اے،

یعنی

Present

Past

Future

فعل ماضی، حال، مستقبل نوں سمجھن دا آسان طریقہ:

Future اوہ جملہ اے جس دے آخر وچ ''گا، گے، گی'' بولیا جاوے، یعنی اوہ کم جو کہ اساں ہالی کرنا اے، یا بعد وچ کرنا اے، اک گھنٹے بعد، دن بعد، ہفتے بعد، اک مہینے بعد، سال بعد یا فیر کئی سالاں بعد، مستقبل کوئی آون والا زمانہ نہیں، بلکہ ایسا کم اے جو کہ اساں ہالی کرنا ہے۔ ایس دے اظہار فعل دے آخر وچ 'گا، گے، گی'' بولیا جاندا اے، انگلش وچ Will، Shall۔

ہر جملہ جس دے آخر وچ فعل (Verb) نال ''سی، ساں، سو'' (تھا، تھی، تھے) بولیا جاوے، یا فعل دی دوجی حالت، اوہ فعل ماضی اے، یعنی اوہ کم جو کہ اساں کر لیا اے، مکا دتا اے۔ ایتھے ساڈی مرضی اے کہ اساں آخر وچ ''سا، سی'' بولنا اے کہ نہیں، کیونکہ Is, am, are وی بولے جا سکدے نیں، ایس نال مطلب تے فرق نہیں پیندا۔ انگلش چ (had,was,were)، یا فعل دی دوسری شکل (Second form of Verb)۔

جے کسی فعل یا Verb دے اخیر وچ "اے، آں، ہو، ہیں۔ (ہے، ہیں، ہو، ہوں)، ہووے، اوہ فعل حال دا جملہ اے، انگلش وچ (Present) is, am, are, has, have,

حال ماضی تے مستقبل دے علامتی لفظ Verb توں پہلے بولے جاندے نیں۔

میں جاواں گا۔	I shall go
میں کھانا کھالیا اے۔	I have taken food.
میں چلا گیا سی۔	I had gone.
میں کھانا کھا رہیاں واں۔	I am taking food.

میں کھانا کھا رہیا سی۔	I was taking food.

جملے دا مطلب سوچ، خیال، احساس یا گل نوں لفظاں وچ بیان کرنا اے۔ یعنی بندہ اپنی گل نوں لفظاں دی اک خاص ترتیب دے نال جملے دی شکل دیندا اے۔ ایس لئی حال، ماضی یا مستقبل والے جملے دا ذکر ہووے تے کسی آون والے یا گزرے ہوئے زمانے وچ جھاتی مارن دی لوڑ نہیں، مثال دے طور تے جے کوئی آکھے:

میں کم تے جاواں گا۔	I shall go to work.
میں دوپہر تیکر گجرات اپڑ جاواں گا۔	I shall reach Gujrat before noon.

اصل وچ تسی ایہہ دس رہے او کہ تسی فلانا کم ہن نہیں، کجھ دیر بعد کرنا اے، ایہہ دیر اک گھنٹے بعد، اک دن بعد، اک ہفتے بعد، اک مہینے بعد، اک سال بعد یا فیر لمبے عرصے بعد دی ہو سکدی اے۔

خیال یا سوچ دے لفظاں وچ اظہار نوں جملہ یا Sentence کہندے نیں۔ Action Sentence یعنی اوہ جملے جنہاں وچ ''فعل'' یا Verb دا استعمال ہووے۔ Action Sentence نوں اکھراں یا لفظاں وچ بیان کرن لئی ایکشن کرن والے یعنی Person دا ہونا لازمی اے، "Person" دسدا اے کہ اوہنے کیہ کرنا اے، کیہ کیتا سی، کیہ کرے گا۔ گرائمر دی کتاباں وچ سانوں ''First person''، ''Second Person'' تے ''Third Person'' دے بارے پڑھنے آں، ایہہ سمجھن دا سادہ طریقہ:

''فرسٹ پرسن'' توں مراد ''میں یا اسی'' اے، ہر بندہ اپنے آپ نوں ''میں'' کہندا اے، گروپ چ ہووے تے اسی (We)، جس نال مخاطب ہووے، اوہ سکینڈ پرسن یعنی ''توں'' (You) تے جیہڑے گل بات وچ شریک نہیں، اوہ ''تھرڈ پرسن (He, She, they) نے۔ You سنگل وی اے، جمع وی۔ یعنی اکلا بندہ وی You تے، دو، چار، دس، سو، ہزاراں، لکھاں، کروڑاں وی You نیں۔ ایس لئی انگریزی وچ

You are .... بولیا جاندا اے۔ You is نہیں۔

تھرڈ پرسن دی تعریف بڑی وسیع اے۔ تھرڈ پرسن وچ Legal Person یا Entities وی شامل نیں، جس توں مراد ریاست، ادارے، کمپنیاں، قوماں، اجسام فلکی وغیرہ سمیت ہر اسم (Noun) اے۔ ملک لئی انگریز She استعمال کردے نیں، کیونکہ انگریزی زبان وچ Country مونث اے۔ Noun پنجابی وچ وی مونث یا مذکر ہوندے نیں۔

مثلاً

سورج نکل آیا وے۔

دھوپ نکلی ہوئی اے۔

Active and Passive Voices

زبان دا اصول Active Voice تے Passive Voice سمجھنا مشکل نئیں، جس جملے وچ Action کرن والے دا پتا ہووے، Active Voice، جس چ ایکشن کرن والے دا ذکر نہ ہووے Passive Voice اے۔ ایس Voice وچ حال، ماضی تے مستقبل وچ گل وی کیتی جاندی اے، استعمال صرف Verb دی تیسری حالت یا فیر Perfect دا ہونداا ے، دنیا دی ہر زبان وچ۔

کم ہو گیا اے۔	Work is done
میچ مک گیا اے۔	(Match is over)Match is finished.
کھانے دا وقفہ ختم ہو گیا اے۔	Meal Break is over.
بینک نے قرضہ جاری کر دتا اے۔	Bank has issued loan.
چوراں دے ساتھی وی پھڑے گئے نیں۔	Accomplice of thieve are caught.
رات تیکر کم مک جاوے گا۔	Work will be finished till night.
مہماناں نے کھانا کھالتا ہووے گا۔	Guest will have taken food.

ایتھے ایہہ سمجھنا ضروری اے کہ بول چال وچ گل دے اظہار لئی جملے دی قسم دا استعمال بولن والے دی چوائس اے، بس خیال مکمل ہونا چاہیدا اے۔

(فعل مستقبل)

گرائمر دی کتاباں دے مطابق آون والا زمانہ، اصل مطلب فعل مستقبل وچ گا، گے، گی استعمال کرنا، ایہہ وی خیال رکھن دی لوڑ اے کہ انگریزی چ فعل مستقبل نہیں ہوندا، ایس لئے فعل حال استعمال کیتا جاندا اے۔

جانا (جاواں go) فعل حال تے مستقبل دوناں لئی استعمال ہونداا ے۔ مستقبل توں مراد ہر اوہ کم جو کہ تسی بعد وچ کرو گے۔ انگلش چ (گا۔گے۔گی)، (ہے۔ ہیں۔ ہو) یا (تے۔سی۔ساں) نوں فعل توں پہلے بولیا جاندا اے۔ مثلاً اسی انگلش سکھاں گے۔

We shall learn English.

سکھنا اک فعل اے۔

Past Tense

عام گرامر دے Rule وچ گزریا ہویا زمانہ درج اے۔ گلاں گلاں وچ ایس دا مطلب Verb نال سی، ساں، سے (تھا

۔تھی ۔ تھے) بولنا یا استعمال کرنا اے۔

Or in English when we use or speak words like "was, were and had."

مثلاً۔

I had done work.	میں کم کرلیا سی۔
I was going to work.	میں کم تے جارہیا سی۔

یعنی اوہ کم جو تسی Perform کر چکے او۔ تہانوں گزرے ہوئے دور وچ جھاتی مارن دی لوڑ نہیں۔ صرف ایہہ غور کرنا اے۔ کہ تسی اخیر وچ کیوں "ساں ۔سی ۔ سے " (تھا۔ تھے۔ تھی) بولدے او۔

Sentence دے اخیر وچ '' آں ، اے ، ہو ، نیں '' دا بولنا فعل نوں Present تے Sentence نوں Present Sentence بناندا اے ، جملے دے اخیر وچ Person دے مطابق ایہناں وچوں کسی اک دا استعمال ، انگلش وچ متبادل ؛

In English.(is, am, are, has, have)

They are taking food.	اوہ کھانا کھا رہے نیں۔
I am writing.	میں لکھ رہیا آں۔
We have done our wrok.	اسی کم کرلیا اے۔
She has gone home.	اوہ گھر چلی گئی اے۔
Bank has approved loan.	بینک دے قرضے دی منظوری دے دتی اے۔
Hamsa has attacked Israel.	حماس نے اسرائیل تے حملہ کردتا اے۔
Govt, has imposed ban on dealing in Dollar.	حکومت نے ڈالر وچ لین دین تے پابندی لا دتی اے
You have done good job.	تسی چنگا کم کیتا اے،
I have got American Visa.	مینوں امریکا دا ویزہ مل گیا اے۔
He has got an job in Bank.	اوہنوں بینک وچ نوکری مل گئی اے۔
N league will bring prosperity in country.	ن لیگ ملک وچ خوشحالی لے کے آوے گی۔
PTI will change fate of country.	تحریک انصاف ملک دی تقدیر بدلے گی۔

America will continue military aid of Ukraine.	امریکا یوکرین دی فوجی مدد جاری رکھے گا۔

گورنمنٹ، بینک، حماس، سیاسی جماعتاں دا استعمال ایہہ واضح کرن لئی اے کہ legal person یا entities وی تھرڈ پرسن تے اوہناں تے اصول تھرڈ پرسن والے لگدے نیں، صرف انگریزی وچ نہیں، دنیا دی ہر زبان چ پنجابی سمیت۔ اقوام متحدہ، عرب لیگ، آسیان، سارک، ملک، ریاستاں، بادشاہتاں، قوماں، براعظم، اجسام فلکی، کمپنیاں وغیرہ دنیا دی ہر زبان وچ تھرڈ پرسن نیں۔ ایہہ زبان دی سمجھ رکھن والے تے اے کہ کس حد تک اپنا جنرل نالج ودھاندا اے۔ مثلاً:

غزہ دی پٹی تے اسرائیل جس طراں وحشیانہ بمباری کر رہیا اے، صرف اسلامی دنیا ای نہیں، کئی مغربی ملک تے ادارے وی اوہدی مذمت کر رہے نیں۔ ڈاکٹر ود آؤٹ بارڈز نامی عالمی این جی او نے خبردار کیتا اے کہ غزہ نوں خالی کرن دا اسرائیلی حکم اوتھے دے ہسپتالوں نوں مردہ خانیاں وچ بدل سکدا اے۔

The way Israel is bombarding brutally the Gaza strip, not just islamic even western countries are condemning her. An international NGO Doctors without borders has warned that order of Israel to evcuate Gaza can turn its hospitals into mortuaries.

۔ ایس پیراگراف وچ غزہ، اسرائیل، اسلامی دنیا، مغربی ملک، این جی او ڈاکٹرز ود آؤٹ بارڈز، ایہہ (Entity) یا (legal person) نیں، دنیا دی ہر زبان وچ ایہناں تے تھرڈ پرسن دے اصولاں دا اطلاق ہوندا اے۔ لگدا اے کہ جیویں اوہ گل بات کر رہے نیں۔

Chapter No. 3

Kinds of Verb:-

Verb is word that expresses action. Forms of verb are big confusion for many ofus because we fail to realize that forms of verbs are common in all languages including our mother tongue. Let's try to understand.

Present Indefinite

Go	جانا	Went	گیا	Gone	چلا گیا
Find	ڈھونڈنا۔لبھنا۔ تلاش کرنا	Found	ڈھونڈیا۔تلاش کیتا	Found	ڈھونڈلیا۔تلاش کرلیا۔ لبھ لتا،
Agree	راضی ہونا۔ اتفاق کرنا۔	Agreed	راضی ہویا،من لتا،اتفاق کیتا۔	Agreed	راضی ہویا۔اتفاق کر لیا۔

انگلش وچ فعل مستقبل(Future Verb)نہیں ہوندا،جیویں کہ۔

I shall go.	میں جاواں گا۔
He shall go.	اوہ جاوے گا۔

"جاواں،جاوے،پنجابی وچ Future Verbs نیں۔برصغیر دیاں زباناں وچ Verb دی شکل Person دے نال بدل جاندی اے،انگلش وچ Intact رہندی اے۔(جاواں۔جاویں۔جاوے) پنجابی وچ Future Verb دیاں مختلف حالتاں نیں۔انگلش وچ Present Verb ای فعل مستقبل دے طور تے استعمال ہونداا اے،صرف Shall / Will دا Verb توں پہلے استعمال Future Action نوں ظاہر کرداا ے۔ Verb لاتعداد نیں،نویں نویں بنائے وی جاسکدے نیں،،معمول چ استعمال ہون والے Verbs نوں یاد تے اوہناں کا استعمال سیکھن لئی پریکٹس ضروری اے۔سب Verb ایس اصول نال ای بولے جاندے نیں۔مندرجہ ذیل Verb نوں Exercise دے طور تے استعمال کیتا تے انگریزی وچ گل بات دی پریکٹس کیتی جاوے۔مثلاً

Vary مختلف ہونا۔اختلاف کرنا۔	Varied	Varied

Vacate خالی کرنا	Vacated خالی کیتا	Vacated خالی کر چکیا ،خالی کردتا۔
Bear برداشت کرنا	Bore برداشت کیتا	Borne برداشت کرلیا
Bite ڈنگ مارنا	Bit ڈنگ ماریا	Bitten ڈنگ ماردتا،مارچکیا
Forgive معاف کرنا	Forgave معاف کیتا	Forgiven معاف کردتا
Melt پگھلنا	Melted پگھلیا	Melted پگھل گیا۔پگھل چکا
Know معلوم ہونا	Knew معلوم ہویا۔جانیا	Known معلوم ہوچکیا۔جان لیا۔
Differ فرق ہونا۔اختلاف کرنا۔	Differed فرق ہویا۔اختلاف کیتا۔	Differed
Opine رائے دینا	Opined رائے دتی	Opined رائے دے دتی،دے چکیا
Spit تھکنا	Spat تھکیا	Spat تھک دتا۔
Spend خرچ کرنا۔گزارنا۔	Spent خرچ کیتا۔گزاریا۔	Spent خرچ کرلیا، گزاردتا۔
Fight لڑائی کرنا۔لڑنا۔	Fought لڑیا۔	Fought
Spoil خراب کرنا۔خراب ہونا۔	Spoiled خراب کیتا۔خراب ہویا۔	Spoiled

Purchase خریدنا	Purchased خریدیا	Purchased, خریدلیا،چکیا
Tear پھاڑنا	Tore پھاڑیا	Torn
Win جیتنا	Won جتیا	Won جت گیا۔
Drive چلانا	Drove چلایا	Driven
Rise اُٹھنا۔چڑھنا۔	Rose اُٹھیا۔چڑھیا۔	Risen
Understand سمجھنا	Understood سمجھیا	Understood سمجھ لیا۔
Violate خلاف ورزی کرنا	Violated خلاف ورزی کیتی	Violated خلاف ورزی کر چکیا
Do کرنا	Did کیتا	Done کرلیا
Meet ملنا۔پورا کرنا۔	Met مِلیا۔پورا کیتا۔	Met
Hear سننا	Heard سُنیا	Heard سُن لیا
Maintain برقرار رکھنا۔رائے دینا	Maintained برقرار رکھیا۔رائے دتی	Maintained
Pay ادا کرنا	Paid ادا کیتا	Paid ادا کردتا۔

Lend ادھار دینا	Lent اُدھار دتا	Lent
Hurt زخمی کرنا۔دل دکھانا	Hurt	Hurt
Grow اُگنا۔اضافہ ہونا۔ودھنا۔	Grew اُگیا۔اضافہ ہویا۔	Grown
Work کم کرنا	Worked کم کیتا	Worked کم کرلیا
Sell	Sold۔ویچ دتا	Sold
Buy خریدنا	Bought خریدیا۔خریدی	Bought خریدلئی
Bring لانا	Brought لایا	Brought لے آیا
Value قدر کرنا۔قیمت ہونا۔	Valued قدر کیتی	Valued
Expect توقع کرنا	Expected توقع کیتی	Expected
Hope امید کرنا	Hoped اُمید کیتی	Hoped
Mend مرمت کرنا۔درست کرنا۔	Mended مرمت کیتی	Mended
Keep رکھنا۔پورا کرنا۔	Kept رکھیا،پورا کیتا	Kept

Make بنانا۔قائل کرنا	Made بنایا۔بنائی	Made بنائی۔
Surround گھیرنا	Sorrounded گھیریا	Surrounded
Last جاری رہنا	Lasted جاری رہیا	Lasted
Continue جاری رہنا	Continued جاری رہیا	Continued
Mention ذکر کرنا، کسے دا ناں لینا	Mentioned	Mentioned
Receive وصول کرنا۔ ملنا۔	Received وصول کیتا	Received
Forget بھل جانا	Forgot بھل گیا	Forgotten
Reach پہنچنا	Reached پہنچے۔پہنچی	Reached
Arrive	Arrived	Arrived
Seem محسوس کرنا۔لگنا۔	Seemed	Seemed
See دیکھنا، ملنا۔	Saw دیکھا۔دیکھی۔ملی۔	Seen

Every word has multiple meanings. Its better if dictionary is consulted to learn their different meanings.

"Noun Formation From Verbs"

Use of er and ee.

انگلش چ کسی وی Verb دے اگے ee تے er دا استعمال اسم (Noun) بناندا اے، جیویں کہ Perform توں Performer۔

Play	کھیڈنا	Player	کھڈاری
Print	چھاپنا	Printer	
Go	جانا	Goer	جاون والا
Work	کم کرنا،مزدوری کرنا	Worker	مزدور
Buy	خریدنا	Buyer	خریدار
Sell	فروخت کرنا، ویچنا	Seller	ویچن والا
Pay	ادا کرنا	Payer	ادا کرن والا
Move	حرکت کرنا	Mover	
Find	تلاش کرنا	Finder	
Receive	وصول کرنا۔استقبال کرنا۔	Receiver	
Make	بنانا	Maker	بناون والا
Grow	اُگانا	Grower	اگان والا
Use	استعمال کرنا	User	
Invite	دعوت دینا	Inviter	
Employ	ملازمت دینا۔ملازم رکھنا	Employer	ملازمت دین والا
Borrow	ادھار لینا، کج منگنا	Borrower	
Lend	ادھار دینا،کوئی چیز دینا	Lender	
Fight		Fighter	
Teach		Teacher	

Follow		Follower	
Lead		Leader	
Examine		Examiner	

"ee" دے استعمال دا مطلب اے جس دے لئی کوئی کم کیتا جاوے، جس نوں کم دا فائدہ ملیا ہووے، وغیرہ

Employ	Employee
Invite	Invitee
Pay	Payee
Allot	Allottee
Infect	Infectee
Affect	Affectee
Draw	Drawee
Examine	Examinee
Distribute	Distributee
Interview	Interviewee
Evacue	Evacuee
Attend	Attendee

Chapter No. 4

Confusion of Indefinite and Definite Tenses:-

Major hitch in developing concept is confusion of definite and indefinite tenese/speach. Every Action Sentence is either perfect or imperfect.

یقینی تے غیر یقینی جملے دی سمجھ لئی سانوں معمول دی گل (Routine) سے مکمل ایکشن (Complete action) دے نال محدود تے لامحدود وقت دے تصور تے غور کرن دی لوڑ اے۔ کج گلاں اساں اپنا معمول (Routine) بیان کرن لئی کردے آں جیویں کہ:

اوہ سکول جانداا ے۔

He goes to school.

اسلم دفتر جارہیا اے۔

Aslam is going office.

ایہناں دونویں جملے اک معمول نوں بیان کردے نیں، لامحدود وقت توں مراد ایک لمبے عرصے دی (Routine) جو کہ اک مختصر وقت وچ نہیں ختم نہ ہوئی ہووے، اک عرصہ تیکر جاری رہوے، تے جے ختم ہوگئی ہووے تے فیر؛

اوہ سکول جانداسی۔ (اوہ سکول جاندا)

He used to go school. (or he would go school)

اسلم دفتر جاندا رہیا اے۔

Aslam has been going office.

ایہہ جملے ظاہر کردے نیں کہ ساڈی کئی ہفتے، مہینے، سالاں دی (Routine) ہن ختم ہوگئی اے۔ ایہہ (Routine) اک خاص وقت نہیں، بلکہ اک عرصے دی اے، اساں جملے دا انتخاب ایس سوچ دے اظہار لئی کردے آں۔

ایہہ گل وی سمجھن دی لوڑ اے کہ ''. '' اے، سی (ہے اور تھا) فعل حال تے ماضی نوں ظاہر کرن لئی نیں، انگریز فعل حال لامحدود نوں بیان کردے ہوئے صرف Present Verb بولدے نیں، اے، ہوں یعنی Is, Am, Are وغیرہ نہیں بولدے۔

Every Tense is either:

Definite	یقینی	Indefinite	غیر یقینی
Perfect	مکمل	Imperfect	نا مکمل
Finite	محدود (وقت)	Infinite	لا محدود (وقت)
complete	مکمل ایکشن	Routine	معمول دی گل

Need is to Develop.

Concept (Sense) of Definite, Indefinite, but How?

مکمل، یقینی تے محدود فعل کیوں؟

جے محسوس کیتا جاوے تے Sentence ای اپنی وضاحت کر دیندا اے۔ ایس گل دی وضاحت دی لوڑ نہیں کہ English وچ Future Verb نہیں ہوندا۔ فعل یعنی Verb دی پہلی حالت نوں ای Future Verb دے طور تے استعمال / بولیا جاندا اے۔ Verb دی پہلی حالت اوس دی Imperfect تے Infinite حالت، تیسری حالت Perfect، Definite یا فیر Finite حالت اے۔ ایس Sentence دے Verb تے اک واری فیر غور کرو۔

I go to school.	میں سکول جاناواں۔
We take breakfast of bread and eggs.	اسی انڈے ڈبل روٹی دا ناشتہ کردے آں۔
My father brings fruits on coming home.	میرے ابو گھر واپسی تے پھل ضرور لیاندے نیں۔

''جانا'' ایتھے Verb اے۔

Routine بیان کرن والے ایہہ جملے اک خاص وقت تے فعل ختم ہون دا تاثر نہیں دیندے، کیونکہ گل کرن والا صرف Routine دس رہیا اے، عملاً کسی خاص ٹائم کم ہو جاون نوں ظاہر نہیں کردے۔

یعنی

I go to school.

ایس جملے وچ میں (I) کس خاص وقت تے سکول گیا، ایس دا ذکر نہیں۔ ایہہ جملہ اک (Routine) نوں بیان کردا اے۔ ایس سے برعکس (Perfecct) جملہ اک فعل دے خاص وقت تے مکمل ہوون دی سوچ بیان کردا اے۔

He has (is) gone school.	اوہ سکول ٹر گیاواں۔
We have taken breakfast.	اساں ناشتہ کرلیا اے۔

Doctor has checked the patient.	ڈاکٹر نے مریض داچیک اپ کرلیا اے۔

’’ ٹر گیا‘‘ وچ ایہہ واضح اے کہ ’’اوہ‘‘ اک خاص ٹائم تے سکول گیا ۔ ایس نوں فعل دی (Definite,finite perfect) حالت اے، جو کہ اک خاص وقت تے ہویا۔ فعل دی تیسری حالت کسی ہو گئے فعل نوں ظاہر کر دی اے۔

He has (is) gone to school.	اوہ دفتر توں واپس آ گیا اے۔
Patient has recovered.	مریض صحت یاب ہو گیا اے۔
Our team has won.	ساڈی ٹیم جت گئی اے۔

ہر Sentence جس دے اخیر وچ (اے، آں، او) بولیا جاوے، Present Tense اے۔ مختلف Verb دی Practice کر کے ایس اصول دا شعور (concept) بہتر کرو، (Vocabulary) نوں بہتر بناؤ۔ ایہہ گل نوٹ کرن دی اے کہ (Perfect Tense) وچ Is, am, are نوں has, have دی تھاں بولن وچ کوئی حرج نہیں، معنی نہیں بدلدے۔

I finish my work.	میں کم ختم کرنا آں۔
I have(am) finished my work.	میں اپنا کم ختم کرلیا اے۔

Present Indefinite دے وچ (اے، آں، او) نہیں بولے جاندے۔ مثلاً

I drink water.

Drink وچ (آں) دا ترجمہ شامل اے۔ انگریز (ہوں، ہو، ہے، ہیں) کیوں نہیں بولدا۔ اوہ ایس طراں اے بولدے نیں۔ اگر Present Indefinite سوالیہ ہووے تے۔ کیہ میں پانی پیناواں۔

Do I drink water?	کیہ میں پانی پیناواں۔
I drink water.	میں پانی پیناواں۔
I do drink water.	میں پانی پینا آں۔

’’Do‘‘ دی حیثیت اِک Helping Verb دی اے۔ بے شک بولو یا نہ بولو۔ مگر سوالیہ وچ ’’Do‘‘ شروع وچ اُوس نوں سوالیہ بنا دیندا اے۔ ایتھے لفظ سوالیہ تے interrogative وچ فرق سمجھن دی وی لوڑ اے، سوالیہ جملے دا پورا جواب دینا ہوندا اے، What, who, when, why, Where، سوالیہ جملے دا اظہار کر دے نیں، سوالیہ جملے دا پورا جواب دینا ہوندا اے، ہاں، ناں وچ جواب نہیں دتا جاندا۔

Do I go to school?

Do you work in factory?

Are you a journalist?

Should I drop medicine busines?

Would you work in Customs?

Do you always reach office in time?

ایہہ سارے سوال دراصل interogative نیں، ایہناں دا جواب ''ناں، ناں'' وچ کافی ہوندااے۔
سوال جو کہ interogative نہیں، اوہناں دا مکمل جواب دینا ہونداا ے۔ جیویں کہ؛

Where do you go daily?

When you reach home after leaving office?

How do you reach office daily?

Why you never reach office in time?

Dear Aslam, tell me, who drops you daily at school?

What is in your bag? Show me.

What, where, why, who, when نوں صحافتی زبان چ (Five Ws) آکھیا جانداا ے، ایہہ دا مطلب اے کہ خبر دی صداقت لئی ضروری اے کہ خبر وچ ایہناں پنج سوالوں دے جواب دتے گئے ہوون۔ How وی سوال اے، interrogative نہیں کیونکہ how دی وی جواب دینا پیندا اے، ہاں ناں کافی نہیں۔

اک واری فیر غور کرو کہ (Routine) دا مطلب اوہ کم نیں جیہڑے ساڈی زندگی دا معمول ہوندے نیں۔ ایہہ اک خاص عرصہ دی Routine نوں وی بیان کر دے نیں، جو کہ اک ہفتے، مہینے، سال، کئی سالاں یا فیر پوری عمر دی Routine ہو سکدی اے۔ جے گل Legal Person or Entities دی ہووے تے فیر صدیاں دی Routine وی ہو سکدی اے۔ دنیا دی ہر زبان وچ ماضی دی (Routine) نوں بیان کرن لئی فعل حال یعنی Preseent Verb ای استعمال کیتا جانداا ے۔

باقی ایہہ گل پہلے وی واضح کیتی گئی سی کہ جملے دے آخر تے ''ہے، ہیں، ہو، ہوں'' دا مطلب فعل حال دا اظہار اے، پر ماضی دی Routine بیان کردے ہوئے آخر وچ ''سی، ساں، سن (تھا، تھے، تھی)'' دا ضروری نہیں استعمال کیتا جاوے کیونکہ ایس دے بغیر وی ساڈی گل مکمل ہوندی اے۔ مثال دے طور تے:

اوہ سکول جانداا ے۔۔۔ میں روز دفتر جاناواں۔۔ میں دفتر جاناواں۔

اوہ سکول جاندا۔۔۔میں روز دفتر جاندا۔۔۔میں دفتر جاندا۔۔۔

ماضی دی (Routine) نوں بیان کردے ہوئے اسی کہہ سکنے آں۔۔۔

اوہ سکول جانداسی۔۔۔۔۔میں روز دفتر جانداسی۔۔۔۔۔میں دفتر جانداسی۔۔۔۔۔

پر ''سی'' دے بغیر وی ساڈی (Thought) مکمل اے۔ پہلے واضح کیتا سی کہ جملہ سوچ لفظاں چ بیان کرن نوں کہندے نیں۔سوچ مکمل ہونی چاہیدی اے،یعنی مخاطب نوں گل دی مکمل سمجھن آنی لازمی اے۔

حال دی (Routine) نوں بیان کریئے تے بیان دی صورت ایہہ بن دی اے۔

حال تے ماضی دی (Routine) وچ فرق نوں سمجھن لئی سلیم نامی منڈے دے معمولات تے غور کرو؛

'سلیم سویرے ٹھیک چھ وجے اٹھ کے 8 وجے تیکر تیار ہو کے سکول ٹر جاندا اے،12 وجے ادھی چھٹی ہوندی اے،جس چ سلیم کنٹین تے جا کے کج کھاندا اے،دوستاں نال گپ شپ کردا اے،2 وجے چھٹی ہوندی اے،اوہ ٹھیک سوا دو وجے گھر اپڑ جاندا اے،گھر آ کے یونیفارم بدل دا اے،منہ ہتھ دھو کے روٹی کھاندا اے۔ چار وجے سلیم ٹیوشن پڑھن ٹر جاندا اے،چھ وجے واپس آندا اے،فیر محلے دے دوستاں نال کھیڈن ٹر جاندا اے۔اٹھ وجے رات دا کھانا کھاندا اے،جے سکول وچ کوئی ٹیسٹ نہ ہووے تے فیر 10 توں 11 وجے تیکر ٹی وی ویکھدا اے،فیر سون لئی ٹر جاندا اے''۔

Saleem gets up at 6 AM, gets ready and leaves for School before 8 AM. He has break at 12, during which he goes Canteen to eat something, have chat with classmates. His school finishes at 2 PM, he reaches home at 2:15 PM., he changes his uniform, refreshes himself, then takes Lunch. At 4 PM, he goes for Tuition, comes back at 6 PM, thereafter he goes to play with friends in neighbourhood. At 8 PM, he takes supper, and if there are no tests next day, then he watches TV till 11 PM, then goes for sleep.

سلیم دی ایہہ روٹین آخری حرف ''اے(ہے)'' نال ختم ہووے تے Present Routine اے،جے ماضی دی ہووے تے فیر:

'سلیم سویرے ٹھیک چھ وجے اٹھ دا،8 وجے تیکر تیار ہو کے سکول ٹر جاندا،12 وجے ادھی چھٹی ہوندی،جس وچ سلیم کنٹین دے جا کے کج کھا پی لیندا،نال ہی دوستاں نال گپ شپ کردا۔2 وجے چھٹی ہوندی،اوہ ٹھیک سوا دو وجے گھر اپڑ جاندا،گھر آ کے یونیفارم بدل دا،فیر منہ ہتھ دھو کے روٹی کھاندا۔چار وجے سلیم ٹیوشن پڑھن ٹر جاندا،چھ وجے واپس آندا،فیر محلے دے دوستاں نال کھیڈن ٹر جاندا۔اٹھ وجے رات دا کھانا کھاندا،جے سکول اگلے دن وچ کوئی ٹیسٹ نہ ہوندے تے فیر 10 توں 11 وجے تیکر ٹی وی دیکھدا،فیر سون لئی ٹر جاندا''۔

Saleem would get up at 6 PM, and get ready to leave for school before 8 AM. He would have break at 12 AM, during which he would go Canteen to have some refreshment, and chat with classmates. His school would finish at 2 PM, he would reach home at 2:15 PM. There he would change his uniform, refresh himself, and take lunch. At 4 PM, he would go for Tuition, come back at 6 PM, thereafter he would play with friends in neighbourhood. At 8 PM, he would take supper, and if there were no tests next day, then he would watch TV till 11 P.M., then go for sleep.

انگریزی وچ عجیب رواج

III rd Person سنگل یعنی He, She, یاں کسے دے ناں، legal person تے entities دے نال Verb اگے ''s'' یا ''es'' دا استعمال اے، کیوں؟ پتا نہیں، انگریز صدیاں توں انج ای بول رہے نیں۔ مثلاً

He buys fruit.

She works in school.

He sells medicines

Ali receives a gift.

She uses rod to clean ceiling.

Asim borrows from bank.

He invites me to party.

Driver violates traffic signals.

Player differs with his captain.

Tenant vacates the house.

Snow Melts in glass.

سوالیہ(interogative)دی شکل وچ

Does he buy fruit?

Does Aslam Pay his worker?

Does Snow melt in glass?

Do you reach office daily in time?

Simple Past

Use of Second form of Verb

فعل دی دوجی حالت(Second form of verb)دا استعمال اک دیActivity،خاص وقت دیActivity یا فیر اک شخص،چیز،جانورِ،legal personیاںEntity وغیرہ دی مخصوص وقت،دن دی Activityدے اظہار لئی اے،جیویں کہ؛

میں اج صبح اٹھیا،تیزی نال تیار ہویا،ناشتہ کیتا،تے فوراًتوں پہلے دفتر اپڑن دی کوشش وچ ایکسیڈنٹ کرا بیٹھا،میری جلد بازی نے مینوں ہسپتال پہنچادتا اے،ڈاکٹر اں نے مینوں کم از کم اک ہفتہ آرام دا مشورہ دیتا،کاش میں بوھتی جلد بازی نہ کردا،سیانے سچ کہہ گئے نیں،جلدی دا کم شیطان دا اے۔

Today I got up early, got ready without wasting time, took breakfast and my effort to reach office before time resulted in an accident. My hurriedness landed me in hospital, Doctors adivced me at least one week bedrest. Wish I would not be in such hurriedness, Our men of widsom has truely said "haste makes waste".

جملے دی قسم جس وچ اسی فعل دی دوجی حالت استعمال کردے آں،جے غور کرو تے دنیا دی ہر زبان وچ کہانیاں ماضی دی ایس حالت چ ای بیان کیتی جاندیاں نیں۔ذاتی اک دن دیActivity لئی وی،جبکہ ماضی دیRoutine جو کہ ہن ساڈی زندگی دا حصہ نہیں،اوہنوں Routine Pastوچ بیان کردے آں۔جے Simple pastدے جملے interrogativeہوون تے؛

Did you get up early in the morning today?

Did you took chicken roast in lunch?

Did you go on duty today?

Did Salma reach college in time?

ایتھے ایہہ گل نوٹ کرن دی اے کہ دنیا دی ہر زبان چ صرف اک verb دی ای دوجی حالت بولی یا بیان کیتی جاندی اے، جیویں Did تے reach دونویں ای Verb نیں، مگر اک یعنی Did نوں بطور دوجی حالت استعمال کیتا گیا اے، ایس دی متبادل شکل ایہہ اے؛

Do you went on duty today?

Do Salma reached college in Time?

Routine Present Tense وچ Do بطور Helping verb استعمال کیتا جاسکدا اے؛

I do go school daily and always reach in time.

He does leave home for office right at 8 AM, and reach before time.

پنجابی وچ helping Verb دے استعمال دی مثالاں؛

کم کرنا، چوری کرنا، پانی لانا وغیرہ وچ "کرنا" Helping Verb نیں، Past بولدے ہوئے ایہناں دی حالت بدلدی اے، کم کیتا، چوری کیتی، پانی لایا۔

سوچنا، کھیڈنا، کھانا، پینا وغیرہ سانوں Helping Verb لان دی لوڑ نہیں، اس لئے دوجی حالت چ ایہناں دی اپنی شکل بدل جاندی اے، سوچیا، کھیڈیا، پیتا، کھادا، وغیرہ

"Present Perfect Tense"

یعنی او فعل جو کہ خاص وقت، لمحے تے واقعی ہو گیا ہووے، کرلتا گیا ہووے، مکا دتا گیا ہووے وغیرہ۔ فعل دی تیسری حالت Perfect یاں فیر Complete action, finite action دا اظہار کردی اے۔ **Perfect** کہندے ای اوس ایکشن نوں نے جیہڑا ہو کے خاص وقت تے مک گیا ہووے۔

He has(is) bought fruit.

Has he bought fruit?

Aslam has(is) borrowed from bank.

Has Aslam borrowed from bank?

He has(is) invited me for the party.

Has he invited me for the party?

Ali has paid cheque to party.

Pakistan has played with India.

Has Pakistan played with India?

I have(am) made copy of notes.

Have I made copy of notes?

Our team has won the match.

Has our team won the match?

Readers, please practice verbs to improve your spoken skill. Once concept is clear, then practice widely used formal words mentioned in Chapter 7.

Chapter No. 5

Confusion of Definite and Indefinite Continueous

It expresses sense of continuation of action verb. This now should be clear that every sentence in Punjabi which ends with اے،آں،ہو،نیں is prasent tense and every sentence that ends with (تھا،تھی،تھے)سی،ساں،سے is past.

سانوں ایہہ سمجھن دی لوڑ اے کہ جملے دے اخیر وچ (ہے، ہیں، ہوں) دا ہونا فعل حال دی علامت ضرور اے، پر گل بوھت پرانی وی ہوسکدی اے،صدیاں پرانی وی۔اخیر وچ (ہے، ہیں، ہو) بولنا اوس نوں Present تے اوسے گل دے اخیر وچ (سا، سے سی (تھا، تھے، تھی) دا ہونا اوس نوں Past بنا دیندا اے۔مثلاً

I am going to work.	میں کم تے جارہیا آں۔
I was going to work.	میں کم تے جارہیا سی۔

مگر Perfect Continuous دے بارے ساڈی گرائمر دی کتاباں صحیح وضاحت نہیں کردیاں۔ساڈی اکثر گرائمر دیاں کتاباں Routine Continueus تے Perfect Continueos جملے دا فرق تیکر بیان کرن وچ ناکام نیں۔

(Continuing Actions Routine)

It is raining.	بارش ہوندی پئی اے۔
Aslam is going office.	اسلم دفتر جاندا پیا اے،(جارہیا اے)
Salma is going home from school.	سلمیٰ سکول توں واپس گھر جارہی اے۔
Professor is giving lecture.	پروفیسر صاب لیکچر دے رہے نیں۔
Mama is cooking food.	امی جی کھانا پکارہے نیں۔

ساڈی گرائمر دی کتاباں چ اکثر ایس گل نوں Perfect Continueos بنا کے پیش کیتا جاندا اے، جو کہ غلط اے۔

شام توں بارش ہوندی پئی اے۔It has been raining since evening.

اصل Perfcet Continueous ایہہ اے۔

شام تیکر بارش ہوندی رہی اے۔

It has been raining till evening.'

Perfect جملہ توں مراد ہر اوہ جملہ اے جس Action اک خاص وقت تے ہو کے مک گیا ہووے، اک خاص وقت تے ختم ہوون دا اصاف تاثر مل رہیا ہووے۔ ایس لئی

کل رات توں بارش ہو رہی اے۔

It is raining since last night. '

پچھلے تین دن توں مسلسل بارش ہو رہی اے۔

It is raining continueously since last three days.

ایہہ دونویں جملے Routine Continueos نیں، Perfect نہیں۔

کیونکہ جدوں کوئی فعل (Completed in a definite time) Perform نہ ہو گیا ہووے اوہ Perfect نہیں۔

Chapter:(3) وچ وضاحت کیتی گئی سی کہ Perfect اوہ فعل جو کسی خاص وقت تے عملاً ہو کے مک گیا ہووے۔ یعنی Practically complete ہو گیا ہووے۔ جیویں کہ

صبح تک بارش ہوندی رہی اے۔

It has been raining till morning. '

تن دن مسلسل بارش ہوندی رہی اے۔

It has been raining continueously for three days.

ایہہ (Completed Action) نیں، کیونکہ بارش ہوندی رہی اے، یعنی ہو کے ختم ہو چکی اے دوسری وضاحت ضروری اے کسی گل بات دے اخیر وچ (اے، او، آں، نیں) دے استعمال دا مطلب ایہہ نہیں کہ کوئی بہت پرانی یا ماضی دی گل بات اوہدے وچ نہیں ہو سکدی۔ بوھت پرانی گل بات وی ہو سکدی اے۔ مثلاً اگر کوئی بزرگ تہانوں سناون کہ؛

میں سکول جاندا رہیا آں، میں بچپن وچ بنٹے کھیڈ دا رہیا آں۔ میرے والد سرکاری ملازمت کردے رہے نیں، تے اوہ مینوں روزانہ سکول چھڈ کے آندے رہے نیں۔ ظاہر اے کہ بزرگ پرانی گل باسنا رہے نیں۔ تقریباً سٹھ، ستر سال پرانی۔ انگلش وچ اوہ ایہہ آکھن گے۔

I have been going school. I have been playing with marbles. My father has

been in Government Service. He has been dropping me daily at school.

(Completed action at some definite time).

جے بزرگ ایس گل بات نوں Past Continueos چ بیان کرن؛

میں سکول جاندا رہیا سی، میرے والد سرکاری ملازمت کردے رہے سی، مینوں روزانہ سکول چھڈ کے آندے رہے سی۔

I had been going school. My father had been in Government service. He had been dropping me at school.

ایتھے ایہہ گل سمجھ چ پان دی لوڑ اے کہ Routine past تے Continueos Tense چ فرق صرف "رہیا، رہے، رہی" دا اے۔ ایہہ فرق ہٹا دیو تے فیر؛

میں سکول جاندا، میرے والد سرکاری ملازمت کردے سن، اوہ مینوں روزانہ سکول چھڈ کے آندے۔

I would go school, my father was Government servant, he would daily drop me at school.

Routine Past تے Routine Continueous دے فرق نوں مزید سمجھن لئی خوب پریکٹس کرو، ایس نوں اپنے شعور دا حصہ بنالو، کیونکہ ماضی دے معمولات دی گل بات Routine Past وچ ای کیتی جاندی اے۔ مزید مثالاں؛

پاکستان بھارت نال میچ کھیڈ رہیا اے۔

Pakistan is playing match with India.

پاکستان چار دِن توں انڈیا نال ٹیسٹ میچ کھیڈ رہیا اے۔

Pakistan is playing test match with India since last four days.

دونوں ای Present Indefinite continueous tenses نیں۔

Perfect Continueous دی اک شکل ایہہ وی اے۔

پاکستان تے انڈیا 1964 وچ ٹیسٹ میچ کھیڈ دے رہے نیں۔

Pakistan and India has been playing test in 1964.

(Completed Action)

1964 پرانی گل اے۔ مگر اخیر وچ نیں (ہیں) دا استعمال ایس نوں Present Perfect Continueous بناندا اے۔ اگر اسی اخیر وچ سی "سا، سے، سی (تھا، تھے، تھی) بولیئے تے ایہہ Past Indefinite Continueous

تےPast Perfect Continueousبن جاندااے۔مثلاً پاکستان انڈیا نال میچ کھیڈ رہیا سی۔

Pakistan was playing match with India.

پاکستان انڈیا نال میچ1964 وچ میچ کھیڈ دا رہیا سی۔

Pakistan had been playing match with India in 1964.

How we express perfect continueous in our mother tongue and how it is expressed in English is more a matter of observation, grasp, understanding, and practice; its upto readers to develop mastery.

Future Continueous

اسلم کم تے جا رہیا ہووے گا۔

Aslamwill be going to work.

پاکستان انڈیا نال میچ کھیڈ رہیا ہووے گا۔

Pakistan shall be playing match with India.

Routine Futureدی مثال۔

پاکستان انڈیا نال میچ کھیڈے گا۔

Pakistan shall play match with India.

اسلم شام تیکر دفتر توں گھر پہنچ جاوے گا۔

Aslam will reach home till evening from office.

امی اج چکن روسٹ بناوے گی۔

Mama will cook (make) chichen roast today.

Future Perfect Continueous

Future Perfect Continueous is meant to express completion of an action before some other action.

یعنی کسی کم دے ہو جان دا بیان کسی اگلے دے شروع ہون توں پہلے:۔

عام زندگی وچ اسی آکھدے آں؛

گھر دی صفائی توں پہلے امی کپڑے دھوندی رہی ہووے گی۔

Mother will have been washing cloth before cleaning home.

گھر دا کم دین توں پہلے ماسڑ جی کتاب پڑھاندے رہے ہون گے۔

پاکستان انڈیا نال Before giving homework, Teacher will have been teaching book.

میچ کھیڈ دا رہیا ہووے گا۔

Pakistan shall have been playing match with India.

اسلم کم کردا رہیا ہووے گا۔

Aslam will have been working.

باقی جملہ interogative ہووے تے will/shall شروع وچ آ جاندے نیں،فرسٹ پرسن،سیکنڈ پرسن،تھرڈ پرسن دے علاوہ legal persons یا فیر Entities لئی will استعمال ہونداا ے، یا فیر Shall، ایہہ اک Confusion دے علاوہ کجھ نہیں۔

Routine Continueous دی صورت وچ Future Tense دی ایس طراں بیان ہوندے نیں؛

اسلم ایس ویلے کم تے جا رہیا ہووے گا۔

Aslam will be going to work right now.

امی جی دوپہر دا کھانا پکا رہے ہوون گے۔

Mama will be preparing (cooking) lunch.

سلمٰی کالج توں واپس آ رہی ہووے گی۔

Salma will be coming home from college.

جے ایہہ ای جملے Interogative ہوون، یا فیر اساں Interogation دے خیال نال گل کریئے، تے فیر؛

کیہ اسلم کم تے جا رہیا ہووے گا۔

Will Aslm be going to work?

کیہ سلمٰی کالج توں واپس آ رہی ہووے گی۔

Will Salma be coming home from College?

امی جی دوپہر دا کھانا پکا رہے ہوون گے۔

Will Mama be cooking lunch?

Continueous جملے بطور سٹریٹ لینگویج بولدے ہوئے یا فیر عام بول چال وچ Will/Shall پورے گھٹ ای

بولے جاندے نیں، سوائے ایس دے کہ Interrogative ہوون۔

میں گجرات جاواں گا۔

I'll go Gujrat.

اوہ کارخانے جا رہیا ہووے گا۔

He'll be going factor.

میں سلیم نوں خط لکھاں گا۔

I'll write letter to Saleem.

ایس لئی Shall/Will بارے پریشان ہوندی ضرورت نہیں۔

Perfect Continueos دی مزید مثالاں۔

نوید ساڈی کمپنی وچ کم کر دا رہیا اے۔

Naveed has been working in our company.

نوید کمپنی وچ کم کر دا رہیا سی۔

Naveed had been working in company.

نوید کمپنی وچ کم کر دا رہیا ہووے گا۔

Naveed will have been working in the Compay.

Chapter No: 6

Confusion of Routine Past Tense.

After perfect continueous tenses, our ability to write or speak with confidence is greatly hindered due to confusion about past Routine tense which has been explained earlier. For more understaing and practice, few points are as under;

Perfect Continueous دا Concept جے چنگی طراں Clear ہون دا مطلب اے کہ Routine past دی سمجھ نوں develop کرنا مشکل نہیں کیونکہ دونویں اک ای سوچ نوں بیان کردے نیں۔

(Past Routine) آپ بیتی، واقعات بیان کرن لئی اے جو کہ اک عرصے تیکر پھیلے ہوون۔ Routine Present وانگوں اک خاص وقت تے ختم نہ ہوئے ہوون، فیر Routine وی ایسی کہ اک عرصہ تیکر زندگی حصہ رہن دے بعد دوبارہ کدی حصہ نہ بنے ہووے۔ مثلاً

میں وگڈیاں اُڈاندا سی۔

I used to fly kites.

(Or) I would fly kites.

I was fly kites, (this is also correct).

Perfect Continueous دی صورت وچ۔

میں گڈیاں اُڈاندا رہیا سی۔

I had been flying kites.

میں پیدل سکول جاندا ہوندا سی۔

I had been going school by foot.

جے آکھیا جاوے؛

میں بڑا محنتی سی۔

I was very hard working.

ایہہ Action Sentence نہیں، کیونکہ محنتی (Verb) نہیں، محنت کرنا Verb اے۔

Difference between Past Perfect Continueous and Confusing Past Tense.

مثال:(Example)

اسی باغاں وچوں امب اب توڑ دے سی۔

We used to pluck mangoes from gardens.

We would pluck mangoes from gardens.

سی باغاں وچوں امب توڑ دے رہے سی۔

We had been plucking mangoes from garden.

اِک چیز غور طلب اے کہ Perfect Continueous وچ Verb دی پہلی حالت بولی جاندی اے۔صرف Perfect, Been دی کیفیت نوں ظاہر کردا اے۔جدکہ اُردو تے پنجابی یا Verb نہیں بولیا جاندا۔تسی صرف محسوس کر دے او کہ ایہہ Perfect Tense اے۔Confusing Past Tense دے وچ وی Verb دی پہلی حالت بولی جاندی اے۔اکثر Past دی علامت یعنی (تھا۔ تھے تھی) ''سی۔سا۔سے'' وی بولے نہیں جاندے۔

مثلاً:۔

I would work hard. I used to work hard.

work فعل (Verb) دی پہلی حالت اے۔

میں محنت کرداسی۔

میں محنت کرتا تھا۔ In Present Indefinite we speak like.

I work hard.	میں محنت کردا آں۔

اکثر Routine past نال اسی Past ''دی علامت سے'' بالکل نہیں بولدے۔

I would work Hard.	میں بہت محنت کردا۔
I used to work hard.'	میں بڑی محنت کردا،

اسی (تھا، تھے، تھی) (سا، سے، سی) بالکل نہیں بولدے مگر Sense (Concept) ایہہ ای بیان کردے آں۔

مثلاً بچپن دی Routine بیان کردیاں اسی کہندے آں۔

''میں صبح سویرے تیار ہو کے ناشتہ کردا تے سکول نکل جاندا، راہ وچ سڑکاں تے رونق دیکھدا، چڑھدے سورج دا نظارہ کردا، ٹھیک 7:30 وجے سکول پہنچ جاندا، نال ای ساڈی اسمبلی شروع ہو جاندی، اوس دے بعد کلاس وچ ساڈے ماسٹر ساڈی حاضری لاندے، تے فیر باقائدہ پڑھائی شروع ہو جاندی۔

I would get ready in early moring, take break fast and leave for school. I would see bustling on roads, take sight of rising Sun and reach school at 7:30. Our assembly would start soon. After that we would go in classes, our teachers would take our attendance, then regular study would start.

اسی مسلسل Present Indefinite Verb بولیا اے۔ تے سرے توں Past دی علامت یعنی سے،سی،سا (تھا، تھے،تھی) بالکل نہیں بولی۔ انگلش وچ Was,Were,Had دی تھاں Would/Used To استعمال کیتا یا بولیااے۔اصل وچ ایہہ ساڈی ماضی دی Routine نوں بیان کردااے۔جو ساڈی ہن Routine نہیں۔

It was Past Routine life or Past Routine activity.

مثال:(Example)

جدوں حضرت بلالؓ نے اسلام قبول کیتا، ناراض آقا اونہاں تے بوھت ظلم کردا، اونہاں نوں گرم کولیاں تے لٹا دیندا، اونہاں دے جسم دی چربی پگھل دی تے اوس نال کولے بجھ جاندے۔

When Hazrat Bilal (R.A) embraced Islam, annoyed Master would torture him a lot, he would make him lay on sizzling coals, his body fat would melt which would extinguish the hot coals.

Difference between Past Indifinite and Routine Past .

Make it clear that in Past Indefinite tense we use Past Indefinite or second form of verb.

He went office.	اوہ دفتر گیا۔
He used to go office.	اوہ دفتر جانداسی۔
He would go office.	
I drank water.	میں پانی پیتا۔
	اوہنے نے دفتر داکم ختم کیتا۔
He finished office work.	اوہنے دفتر داکم ختم کیتا۔

Whereas in case of Routine Past tense we say;

I used to drink water.	میں پانی پیندا سی۔

or

I would drink water.	میں پانی پیندا سی۔
I would finish office work in time.	میں دفتر دا کم وقت تے ختم کرلیندا سی۔

or

I used to finish office work in time.	

It is clear in this kind of Past Tense, present Indefinite verb is all languages of world including Punjabi. In Past Indefinite speech we speak about our routine activities, in Routine Past Tense we talk about such activities of our life which are no more part of our routine.

یعنی اوہ گلاں جو کدی ہوندیاں سی یا اسی کردے سی، پر ہن نہیں کردے، مثلاً

اسلم دے والد ڈاکٹر سن، اوہ روزانہ صبح ہسپتال جاندے تے شام تک ہسپتال رہندے، گھر آکے رات دے وقت پرائیویٹ مریضاں نوں دیکھدے، اسلم نوں ملازم سکول لے کے جاندا تے لے کے آندا۔ اسلم دے والد بڑے خدا ترس ڈاکٹر سن۔

Aslam's father was a doctor. He would/(used to) go hospital daily in morning and stay there till evening. At night he would check private patients. Aslam's servant would take him to school and bring home back.

Aslam's father was very kind and pathetic.

ایہہ Paragraph ایسی Routine نوں ظاہر کردا اے جو کہ ہن زندگی دا حصہ نہیں۔ ''جاندے'' (جاتے)، رہندے (رہتے) ویکھدے (دیکھتے)، کردے (کرتے)۔ سب First form of یا Indefinite Present Verbs verb نیں۔ مگر ''Past'' Sense دی بیان کردے نیں۔ مثلاً:

اسلم دے ابو روزانہ ہسپتال جاندے۔

Aslam's father used to go hospital daily.

ایتھے اسی Past دی علامت (سی) (تھی) وی نہیں بولدے، گل (فعل) پرانی اے تے Present Verb ایس Sense نوں انگلش وچ Used to یا Would نال بولیا جاندا، ایس دے بغیر سنن والا تہاڈی گل Pick نہیں کر سکدا۔

Past Indefinite Tense (Speech)

اسلم دے ابو ڈاکٹر سن، اوہ اِک دن ہسپتال گئے، شام تک اوتھے رہے، جدوں واپس آئے، کافی اداس سن، اسلم دی امی نوں چاء بنان دا آکھیا، تے بستر اتے لیٹ گئے۔ اسلم دے دادا نے پریشانی دی وجہ پچھی۔

Aslam's father was doctor. One day he went hospital and remained there till evening. When he returned home, he looked depressed. He asked Aslam's mother for tea and fell down on bad. Aslam's grand father asked about cause of despair.

ایہہ Paragraph واضح کردا اے کہ Past Indefinite Tense وچ Second Form استعمال ہوندی اے، ایہہ اک خاص وقت، دن یا فیر اک مخصوص Activity دے اظہار لئی اے، جو کہ کسی خاص دن، موقع اتے ہوئی ہووے۔ جدکہ Confusing Past Tense وچ پرانی Routine واضح محسوس ہوندی اے، جو کہ ہن ساڈی زندگی دا حصہ نہیں۔

It is clear that Second form of verb or past Indefinite tense is used to narrarte a specific activity, incident etc, whereas Routine Past and continueous past narrate a routine of bygone days with first form of verb.

Chapter No: 7

Widely used terms/Words

These are ordinary routine spoken words. Most of these have two or more than two meanings.

When	کدوں ۔ جدوں	کب ۔ جب
whenever	جدوں وی	جب کبھی بھی
Where	کس جگہ ۔ کتھے ۔ جتھے	کہاں ۔ جہاں
Wherever	جتھے وی	جہاں بھی ۔ کہیں بھی
Whereas	جد کہ	جب کہ
Which	جیہڑی، جو، کیہڑی	جون سی ۔ کون سی ۔ جو
Whichever	جیہڑی وی	جون سی بھی ۔ جو بھی
Whom	جس نوں ۔ کس نوں	کسی کو ۔ جس کو
Whomever	جِس کسے نوں وی	جِس کسی کو بھی
Whatever	جو کج وی	جو کچھ بھی
Who	کون کیہڑا ۔ جو ۔ جیہڑا	کون ۔ جو
Whoever	جو وی ۔ جیہڑا وی ۔	جو بھی
Whose	جس دا ۔ کس دا	جس کا ۔ کس کا
How	کیسا ۔ کیسے ۔ کیسی	
How far	کنی دور	
How many	کتنے ۔ کنے	
How long	کنا چِر، کنی دیر	
How tall	کتنا لمبا	

How high	کتنا اُچا	
How come	کس طراں	
Though, Although	اگرچہ	
Since	چونکہ (شروع وچ)	
If	اگر۔ جے	
Otherwise	ورنہ	
Now	ہن	ابھی۔اب
Still	ہن تیکر (شروع وچ)	اب تک۔ابھی تک
Then	فیر	پھر
Any,Anyone	کوئی وی	کوئی بھی
Ever	کدی	کبھی
Never	کدی نہیں	کبھی نہیں
Something	کوئی شے	کوئی چیز
Yet	ہن تیکر	
Sometimes	کدی کدائیں	
At times	بعض اوقات	
Either	بھانویں (دوناں وچوں کوئی اک)	
Either this or that		
Neither	دوناں وچوں کوئی نہیں	
But	لیکن	مگر
Very	بوھت	
I wish	کاش	نہ پوری ہونے والی خواہش۔
I wish , I was a doctor.		

Rather	بلکہ	
Instead	بجائے	
Ever since	جدوں توں، جس ویلے توں	جب سے
Provided (ifin Middle)	بشرطیکہ	
Besides		علاوہ ازیں
Despite	باوجود	
In spite of	باوجود	
Nevertheless	فیروی	ایس دے باوجود
At best	زیادہ توں زیادہ	
At least	کم ازکم	
Meanwhile	اوس ویلے، اوس دوران	
In the mean time	ایس دوران	
During	دوران	
According to	دے مطابق	کے مطابق
About	تقریباً، (کسے دے متعلق)	
At last	آخرکار، بالآخر	
Eventaully	آخرکار، بالآخر	
Any	کوئی	
Anything	کوئی وی چیز	
Anybody	کوئی وی بندہ	
Anyway	کسی وی طراں	
Anyhow	بہرحال، کسی طراں	
Anywhere	کدھرے وی	کہیں بھی

Each	ہرکوئی، ہر اک	
Each one	ہراک	
Each and everything	ہراک چیز	
Each way	ہرصورت چ	
Each other	اک دوجے	
whatelse	ہورکیہ	اورکیا
Where else	ہورکتھے	اورکہاں

Many words in above list are used to express different thoughts; like

How often	کنی واری	
How heavy	کنابھاری	
How big	کناوڈا	
How Tall	کنالمبا	
How Short	کنانکا	
How thin	کناپتلا	
How Thick	کناموٹا	
How cheap	کناسستا، کناگھٹیا	
How cute	کنی پیاری	
How lovely	کناپیارا	
How cunning	کنامکار	
How mean	کنامطلبی	
How cheapster	کناچول، کنانیچ تے گھٹیا	
How intelligent	کناذہین، کناسیانا	

How insulting	کنا ہتک آمیز	
How stupid	کنا جھلا	
How else	ہور کیویں، ہور کج	اور کس طرح

Keeping in mind above rule, range of words can be composed.

In the same way word "Where" is also used;

Whereat	کس گل تے، کس تے	
Wherein	جس وچ، جس تھاں	
Whereon	جس تے،	
Whereabouts	ٹھکانہ	
Whereby	جس دی وجہ نال، جس دے ذریعے	
Where else	ہور کتھے	
Nowhere, nowheres	کدھرے وی نہیں	

Use of "So"

So far	ہن تیکر	
So far as	جتھے تیکر	
So as	تا کہ	
so and so	فلانا بندہ، فلانی چیز	
So long	کافی دیر، بوھت دیر	
So long as	جدوں تیکر	

Use of Out

Out and out	مکمل	
Out of order	بےتربیت	
Out of place	بےموقع	
Out of reach	پہنچ توں باہر	
Out of senses	پاگل	
Out of work	بیکار،خراب،بےروزگار	
Outsize	غیرمعمولی سائز،	
Out number	تعدادتوں ودھ جانا	
Out Talk	ودھ کے بولنا	
Out perform	بہتر کارکردگی دکھانا	
Outdated	پرانی،دقیانوسی،فرسودہ	

Use of Under:

Under	تھلے،ماتحت،گھٹ	کم،زیرنگرانی،نچلا،مطابق
Underconstruction	زیرتعمیر	
Underconsideration	زیرغور	
Underscore	نمایاں کرنا،اہمیت دینا	
Under play	گھٹ اہمیت دینا	
Underdog	دبے ہوئے لوک،کمی	
Under the rules	قوانین دے تحت	
Under command	زیرکمانڈ،زیرانتظام	
Underage	کم عمر	

Undersize	چھوٹا سائز،نسبتا چھوٹی	
Under care	زیرنگرانی	
Under cover		خفیہ

Use of As:

As	جیویں کہ،جس طراں،ایس طراں	جیسے،جس طرح،ایسے،جونہی کہ
As long as	جنی دیر تیکر،جدوں تیکر	
As against	بمقابلہ،دے مقابلے وچ	
As far as	جتھے تیکر،	
As like as	ایس طراں کہ جیویں	
As a result	ایس دے نتیجے وچ	
As a matter of fact	سچی گل ایہہ اے	سچ تو یہ ہے،درحقیقت

Use of Else:

Else	کج ہور، ورنہ	
Elsewards	کسے ہور پاسے،	کسی اور جانب
Elsewhere	کدھرے ہور	
Anyone else	کوئی ہور	

Forth:

Forthwith	فوراً توں پہلے،	
Hence forth	ایس توں بعد،اگے توں	
Bring forth	سامنے لیانا،(حقائق)	

And so forth	علی ہذا القیاس	
Draw forth	اگے کرنا،کھچنا	
Put forth	پیش کرنا (منصوبہ،پروگرام)	

Break:

Break in	زبردستی گھسنا	
Break through	کامیابی ملنا (سپورٹس وچ)	
Break down	خراب ہونا	
Break up	تعلق ٹٹ جانا	
Break away	فرار ہونا،چھٹ جانا	
Break even	نہ نفع نہ نقصان	

Call:

call for	مطالبہ کرنا	
call on	ملاقات کرنا،زور دینا	
call off	منسوخ کرنا،ختم کرنا	
Call in	بلانا (اجلاس وغیرہ)	
call into action	ڈیوٹی کرن دا کہنا	
call into question	اعتراض کرنا،	

Fall:

Fall apart	وکھرے ہو جانا	
Fall away	ہولی ہولی مک جانا	بتدریج ختم ہو جانا

Fall for	عشق دا شکار ہونا، فدا ہونا	
Fall into wrong hands	غلط ہتھاں چ پے جانا	

Do:

Do or die	تخت یا تختہ	
Do with	گزارہ کرنا	
Do without	بغیر گزارہ کرنا	
Do away with	ختم کر دینا	
Doings	کرتوت	

Verbs carrying multple meanings:

Keep	رکھنا، پورا کرنا، داشتہ،
Maintain	برقرار رکھنا، رائے دینا، مرمت کرنا، نان نفقہ دینا
Hold	قابو کرنا، رائے دینا، گرفت کرنا، منعقد کرنا
Break	ٹٹ جانا، علیحدگی، وقفہ، پھٹ پے جانا
Make	بنانا، قائل کرنا، تعمیر کرنا،
Fall	ڈگنا، خزان دا موسم، زوال
Observe	مشاہدہ کرنا، پابندی کرنا، ویکھنا
Follow	پیچھا کرنا، سمجھ جانا، پیروی کرنا،
Such	ایس طراں دا، ایس قسم دا، ایسا، ویسا
Such as	ایس لحاظ نال، جیویں کہ
Such and such	فلاں فلاں،

Such another	ایس طراں دا اک ہور۔
Call	پکارنا، آواز دینا، کال کرنا، دعا
Get	حاصل کرنا، کمانا، سمجھ جانا، کم کرنا، کم کروانا،
Get across	
Get over	قابو پانا،
Get in	پہنچنا (منزل)
Get away	فرار ہونا، نس جانا
Get along with	نال چلنا، ساتھ دینا
Convince	قائل کرنا، راضی کرنا،
Pray	دعا کرنا، منت کرنا، درخواست کرنا،
Prey	شکار کرنا، لٹ لینا، شکار
Vary	فرق ہونا، وکھرا وکھرا ہونا،
Differ	فرق کرنا، اختلاف کرنا،
Produce	پیدا کرنا، پیش کرنا، پیداوار
Let	اجازت دینا، کرائے تے دینا،
Exercise	ورزش کرنا، استعمال کرنا (اختیارات)
Comply	اطاعت کرنا، پابندی کرنا، عمل کرنا

Chapter No: 8

Nouns and Pronouns.

1st Person

2nd Person

3rd Person

ایس Concept واضح طورتے محسوس کیتا جاسکدا اے۔ 1st Person یعنی I and We ہر شخص صرف اپنے آپ نوں میں یا اسی۔ (میں اورتم) بول سکدا اے۔ اپنے اپنے سامنے والے شخص نوں یاءِ جس نال گل کر رہیا اے۔ یعنی مخاطب نوں You (تسی یا توں) تم / آپ کہہ کے بلاندا اے۔ باقی سب لوگ جو گل بات دا حصہ نہیں۔ 3rd Person ہن۔

یعنی He, She,They یا Name of persons

Impersonal Nouns وی 3rd Person دے طورتے بولے جاندے نئیں۔ انگلش دا ایہہ اصول کہ اوہ 3rd Person Singal نال Present Indefinite بولدیاں ''Verb'' نال ''es'' یا ''s'' بولدے نیں۔ مثلاً

He works in factory.

She goes daily for walk.

Garden looks beautiful with variety of flowering plants.

Car runs very fast.

Aslam works in a transport company as office boy.

Faheema writes letter to her mother.

Mahmood earns by selling food stuff.

3rd Person سنگل دے نال کیوں Present Indefinite وچ ''es'' یا ''s'' بولیا جاندا اے۔ وجہ پتہ نئیں سوائے ایس دے کہ صدیاں توں اوہ ایس طراح ای بولدے آئے نیں۔

She drives car very fast.

Aslam goes home after finishing work.

Seema sings well.

Habib Bank issues notices to defactors.

Indian team visits Pakistan.

Pakistan wins match against India.

Machine works well.

National Bank offers attractive saving schemes.

Pen writes well.

3rd Person وچ اسی Male & Female دی شناخت He & She نال کردے آں۔ مثلاً

She goes.	اوہ جاندی اے۔
He goes.	اوہ جاندا اے۔

(جاندی) ''ی'' Female جدکہ ''ا'' (جاندا) Male دی علامت اے۔ Plural (جمع) دی شکل وچ ساڈی ماں بولی وچ بیان ایہہ اے۔

They go.	اوہ جاندے نیں
They go.	اوہ جاندیاں نیں

''جاندیاں'' Female (جمع) تے ''جاندے'' Male (جمع) نوں ظاہر کردے نیں۔ انگلش وچ ایس دا پتہ نہیں چلدا۔ اِسی طراں۔

We go.	اَسی جاندیاں آں
We go.	اَسی جاندے آں

ہر Personal Noun دے Relative Pronoun ہوندے نیں۔

1st Person."I"	my, me, mine
Plural. We	our, us

2nd Person

Single+Plural: You	your

3rd Person

Single: He	his, him
Single: She (female)	her
Plural: They	their, them
Names;	His, her, their
Non-Personal Nouns:	His, her, their

Examples:

He is doing his work.	اوہ اپنا کم کر رہیا اے۔
I am doing my work.	میں اپنا کم کر رہیا آں۔
She is doing her work.	اوہ اپنا کم کر رہی اے۔
We are doing our work.	اسی اپنا کم کر رہے آں۔
They are doing their work.	اوہ اپنا کم کر رہے نیں۔
They are doing their work.	اوہ اپنا کم کر رہیاں نیں۔
You are doing your work.	تسی اپنا کم کر رہے او۔
Aslam is doing his work.	اسلم اپنا کم کر رہیا اے۔
Naseema is doing her work.	نسیمہ اپنا کم کر رہی اے۔

India is playing her Match with Pakistan.

Manager has ordered his staff to complete their work.

Prime Minister has explained in his speech his reforms programme.

Chapter No:9

Grrammatical Moods

(Expression of ability to perform an act)

Use of "Can" "May" "Could" "Might" " Should"

Option in verb or ability to perform some act. When we tell others about.

Our ability to do some act, we express in this way.

(اہلیت، یا صلاحیت دا اظہار)

I can become doctor.	میں ڈاکٹر بن سکدا آں۔
I can do business.	میں کاروبار کر سکدا آں۔

صلاحیت دا اظہار یا فعل نوں Perform کرن دا اظہار پنجابی یا اردو وچ دو طراں کیتا جاندا اے۔

I can cook food.	مینوں کھانا پکانا آندا اے۔
I can cook food.	میں کھانا پکا سکدا آں۔
I can cook food.	یا میں کھانا پکا سکدی آں۔

پکانا آتا ہے۔یعنی پکا سکتی ہوں۔

In other words we express our ability to do a certain thing.

I can cook food.	میں کھانا پکا سکدا آں۔
He can drive car.	اُوہنوں کار چلانی آندی اے۔
I can dance.	مینوں نچنا آندا اے۔
I know how to dance.	مینوں نچنا آندا اے۔
He can fight.	اوہنوں لڑنا آندا اے۔اوہ لڑ سکدا اے۔
I can play cricket.	مینوں کرکٹ کھیڈنی آندی اے۔

I can play cricket.	(یا) میں کرکٹ کھیڈ سکدا آں۔
	میں کم کر سکدا آں۔
I can do work.	(یا) مینوں کم کرنا آنداا ے۔

''Could'' Can دا Past Could اے۔

I could play.	میں کھیڈ سکدا سی۔
I could play.	(یا) مینوں کھیڈ نا آندا سی۔
Could you play.	تسی کھیڈ سکدے سی۔

دوسرے دی Ability پچھنا، یعنی interrogative:

Can you dance and perform in college function? .

Can you play hockey and represent college team?

Can Hammas defeat Israel and win Independant state of Palestine?

Can America stop supporting Israel?

Can Kashmir win freedom?

Can Nawaz Sharif really revive economy of Pakistan?

Can Pakistan get out of economic crisis?

جے کسے نوں abiltiy دے اظہار دا موقع نہ ملے؛ فیر۔

He Could go Gujrat.	اوہ گجرات جا سکدا سی۔
You could work better.	تسی بہتر کم کر سکدے سی۔
He could become doctor.	اوہ ڈاکٹر بن سکدا سی۔
My wife could cook better Biryani.	میری بیوی بہتر بریانی پکا سکدی ای۔
Pakistan could defeat India in cricket match.	پاکستان انڈیا نوں ہرا سکدا اے۔

Future لئی Can استعمال نہیں ہوندا۔ (can دا بولیا جانا خود Future دی علامت اے)

میں کم نہیں کر سکاں گا۔

I shall not be able to do work.

اوہ گھر جلدی نہیں پہنچ سکے گا۔

He will not be able to reach house early.

Might & May

جے ability تے شک شبہ ہووے، یاں یقین نہ ہووے تے فیر May بولیا جاندا اے;

You may go home.

You may join the company.

He may perform the job.

May, Might دا Past وی اے، تے Sentence یا گل وچ زور لئی وی Might بولیا جاندا اے۔

(Perfect Verbs Sentence)

He might have gone home.	اوہ شاید گھر چلا گیا ہووے۔
He migh have done the job.	شاید اُوس نے کم کر دیتا ہووے۔
He might visit you.	اوہ شاید تہانوں ملن آوے۔
He might not go office.	اوہ شاید دفتر نہ جاوے۔
They might win the match	ااوہ شاید میچ جت جاون۔

مقتول دا خاندان شاید قاتلاں نوں عدالت وچ معاف کر دے۔

Slain's family might for give the slayers in court.

اوہ شاید اپنی ساری بچت ایس مقدمے تے خرچ کر دے۔

He might spend all his savings on this case.

اوہنے شاید اپنی ساری بچت خرچ کر دتی ہووے۔

He might have spend all his saving.

Might (Perfect Verbs)

ہوسکدا اے کہ اوہنے کم مکمل کر دتا ہووے۔

He might have completed the work.

ہوسکدا اے کہ اوہ اسلام آباد چلا گیا ہووے۔

He might have gone Islamabad.

ہوسکدا اے کہ اوہ اپنے اپنی فیملی نوں ملن گیا ہووے۔

He might have gone to see his family.

اوہ پارٹی نوں مل چکیا ہووے۔

He might have met the party.

تسی لوکاں دی بہتر خدمت کر سکدے سی۔

You could have served the people better.

اوہ شاید لوکاں دی بہتر خدمت کر سکدا سی۔

He might have served the people better.

" Should "

تہانوں اپنا کم جلدی مکمل کرنا چاہیدا اے۔

You should complete you work early.

تہانوں فیکٹری جانا چاہیدا اے۔

You should visit the factory.

سانوں زیادہ آمدنی لئی بوہتی محنت کرنی چاہیدی اے۔

We should work hard for more income.

(Perfect)

تہانوں فیکٹری دا چکر لا لینا چاہیدا سی۔

You should have visited the factory.

زیادہ آمدنی لئی سانوں زیادہ محنت کرنی چاہیدی سی۔

We should have worked hard for more income.

تہانوں فوراً گھر جانا چاہیدا اے۔

You should go have immediately.

تہانوں فوراً گھر چلے جانا چاہیدا اے۔

You should have gone home immediately.

Should is also spoken to express following thought. (Sense)

تسی فوری دفتر جاؤ۔

You should go office immediately.

تسی فوراً توں پہلے گھر پہنچو۔

You should reach home forthwith.

اکثر Should یا Would دی جگہ صرف "D" دا بولیا جانا کافی ہوندا اے۔
تسی فوری دفتر گھر پہنچو۔

You'd go office immediately.

تسی فوری گھر پہنچو۔

You'd reach home immediately.

(کدی نہ پوری ہون والی خواہش لئی) کاش (I wish)

I wish I was a king.	کاش میں بادشاہ ہوندا۔
I wish I would work hard.	کاش میں بہت محنت کردا۔
I wish I'd work hard.	(یا)
I wish we would not lose.	کاش اسی نہ ہاردے۔

Expression of threat, warning, expectation

Use of "if"

کسی نوں دھمکی دین لئی، خبردار کرن لئی، یا فیر کدی پوری نہ ہوون والی خواہش دے اظہار ہمیش ''جے'' دا استعمال تے فعل دی دوجی حالت استعمال کیتی جاندی اے۔ کسے نوں یقین دہانی کران لئی جملے وی ایسے اصول دے مطابق بنائے

جاندے نیں۔ کاش (I wish) دے جملے بنان دے اصول دھمکی، انتباہ والے ای نیں۔

جے توں ایہہ لائن پار کیتی، میں تینوں گولی مار دینی اے۔

If you crossed this line, I would shoot you.

عالمی سیاست چ (if) تڑی، دھمکی دا استعمال عام اے، ایس نوں الٹی میٹم (Ultimatum) آکھیا جاندا اے۔

جے سادہ فعل چ گل ہووے؛

امریکا نے ایران نوں خبردار کیتا اے کہ ریڈ لائن پار نہ کرے۔

America has warned Iran not to cross the red line.

جے گل تڑی (دھمکی) وچ ہووے؛

امریکا نے خبردار کیتا اے کہ جے پاکستان نے افغان جنگ وچ ساتھ نہ دیتا تے اوہنوں پتھر دے دور وچ گھل دیا گے۔

America had warned Pakistan if she did not support in Afghan war, she would be sent back in stone age.

....

Expression of immediate action

I am to go Karachi.	مینوں کراچی جانا اے۔
I have to go Karachi.	مینوں کراچی جانا اے۔

ایس جملے وچ is, am, are دے علاوہ has,have وی بولے جا سکدے نیں۔ ایس جملے نوں Future دا present دی علامت نال اظہار وی کہہ سکدے نیں۔

I have (am) to attend a meeting.

or

He is (has) to visit a factory.

You are (have) to reach Islamabad.

He has to pay to the Party.

I am to receive a friend from airport.

He is to buy grocery for home.

(Past)

جے Immediate action نوں Perform نہ ہووے، یاں دیر ہو جائے۔

مینوں کراچی جانا سی۔

I (had) was to go Karachi.

اوہنے پارٹی نوں ادائیگی کرنی سی۔

He (was) had to pay to the party.

I was to receive a friend from airport.

He had to buy goods for home.

(Future)

He will have to attend the party.

He will have to reach Islamabad and bring payment from there.

اوہنوں اسلام آباد پہنچ کے اوتھوں رقم لے کے آنی ہووے گی۔

I shall have to receive a friend from airport.

مینوں ایئر پورٹ توں اک دوست نوں لین جانا ہووے گا۔

Please practice different verbs and improve you speaking skill.

Chatting/Communication is expression of thought. You want to express your thought and want your listener understand it in true spirit. You learn to speak proper sentence. Sentence is group of words expressing your thought.

Passive Voice (Thought)

Make it clear Passive Voice is less forceful than active voice in most situations. Rather their use in mostly seems awkward.

Example: (Passive)

Today cooking was done by my wife and shopping was done by me.

Active:- My wife did cooking and I did shopping.

Passive voice is used to express an action where actor is not known.

Example:-

Car was stolen last night.

Shop was robbed at noon.

Stock was finished in shop.

Passive voice is also used to express an action in which it is not desired or we intentionally don't mention the name to disclose the actor.

Example:-

1. I have been told to visit the factory.
2. Error have been found in the accounts.
3. He has been advised to go Islambad.
4. Cheif Secretary has been directed to report Islamabad.
5. D.C. Lahore has been directed to report C&GAD.
6. Residents of Lahore have been directed to stay at homes due to law & order situation.

Action is being done at the advise of someone whose name is not mentioned. That someone may be an entity, i.e. State, Institution, a body etc.

Chapter No. 10

Use of Let

Like may other words, 'let' has multiple meanings but when it is an opening word like;

Let us go.	آ ؤ چلیئے
Let me work.	مینوں کم کرن دیو
Let him go.	اوہنوں جان دیو۔(اسے جانے دو)
Let only near friend to jon party.	صرف قریبی دوستاں نوں پارٹی وچ شامل کرو۔

If obseved, an implied sense of permission can be seen clearly. So when someone says" let me go". impliedly he is seeking permission to go.

So when we use 'Let' impliedly we are seeking permission to perform a certain act. So permission if not expressedly, is impliedly part of your thought.

Example:-

Let him work.

Let him go.

Let him choose his career.

Let me go and ask him about his intentions.

Let him come in.

We need to let our children choose profession of their choice.

Let's work together for development and prosperity of our people.

....

شعور / سمجھ لئی تنقیدی سوچ دی لوڑ

زبان دا شعور تے Vocabulary ای اعتماد نال بولن لکھن دی صلاحیت چ اضافہ کردے نیں۔ لسانی شعور وچ ترتیب وچ پہلے نمبر تے Routine تے Perfect جملے دا فرق اے، دوجے نمبر تے Action تے نان ایکشن جملے محسوس کرن دی حد تیکر واضح ہونا اے۔ جے ایہہ ہو جاندا اے کہ فیر ساڈے لئی سوالیہ جملے دی کنفوژن تے قابو پانا کوئی مشکل نہیں۔

انگریزی زبان دے بیان دی کجھ کمزوریاں تہاڈی نظر چ آئیاں ہوئیاں نیں؛ جیویں کہ،

انگلش وچ Verb دی حالت Person دے نال تبدیل نہیں ہوندی؛ میل فی میل دے فرق دا لکھن دے حوالے نال پتا نہیں لگ دا۔ مثال؛

اوہ جاندا اے۔	He goes.
اوہ جاندی اے۔	She goes.
اوہ جاندے نیں۔	They go.
اوہ جاندیاں نیں۔	They Go.

ایتھے تھرڈ پرسن ''اوہ'' دے نال جڑ افعل دسدا اے کہ پرسن میل اے کہ فی میل، انگلش چ (he) تے (she) نال پتا لگدا اے کہ میل یا فی میل، لیکن (they) دونواں لئی اک اے جدکہ فعل دی حالت تبدیل وی نہیں ہوندی۔ (we) وی میل فی میل دوناں لئی اک اے۔

جیویں انگریزی چ Future Verb نہیں ہوندا، کجھ ہور (lingual weaknesses) وی نیں، اوہناں تے وی دھیان دین دی لوڑ اے۔

A great friend whom I always miss.

Through this effort, I want to pay compliments to my mentor and dearest late friend Kh. Anwar Saeed whose appreciation inspired me a lot. This effort is indeed an outcome of his appreciation, persuasion and a kind advise. Late Khawaja Anwar Saeed was younger brother of renowned poet, playwright and columnist Khawaja Perwaiz. Inspiration of both great personalities helped me to be a confident journalist and Translator.
I beg every dear reader to pray for both great men on my bahalf.

Mateen Saeed.

43-Sheraz Park, Ittehad Colony

Allama Iqbal Town,Lahore.

Tel:- 042-37574799

Cell: 0322 4209114